

Weronika Krajniak

Archiwum, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Archive, Nicolaus Copernicus University in Toruń
Archiv, Nikolaus Kopernikus Universität in Toruń
e-mail: krajniak@umk.pl

B

biblioteka podręczna Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu jako jednostka ogólnouniwersytecka poza wypełnianiem podstawowych zadań, do których oczywiście należą kwestie archiwalne i usługowe, zajmuje się także dydaktyką, prowadzeniem badań oraz pracami dokumentacyjno-informacyjnymi. Do tych zadań bez wątpienia potrzebna jest podręczna biblioteka.

Określenie daty powstania biblioteki podręcznej w Archiwum UMK nie jest, niestety, łatwe, gdyż takie informacje nie zachowały się w materiałach archiwalnych. Poszlaki pozwalają przypuszczać, że księgozbiór biblioteki zaczęto gromadzić na przełomie lat 60.–70. XX w., za kierownictwa doc. Ireny Janosz-Biskupowej. Wynika to z faktu, że doc. Biskupowa była historykiem specjalizującym się w archiwistyce, a wcześniejsze jej stanowiska także związane były z pracą w archiwum. I. Janosz-Biskupowa, wzorując się z pewnością na bibliotece podręcznej archiwów państwowych, postanowiła stworzyć księgozbiór w Archiwum Uniwersyteckim. Brak w źródłach informacji o istniejącej wcześniej bibliotece podręcznej w Archiwum mógł wynikać z problemów lokalowych. W latach 1948–1972 Archiwum znajdowało się w niewielkich pomieszczeniach Collegium Maius przy ulicy Fosa Staromiejska 3. Akta z 1966 r. odnotowują pierwsze informacje z prośbą o uzupełnienie biblioteki podręcznej o pozycje na temat archiwów, ich kancelarii, ale także książek i informatorów dotyczących Uniwersytetu Mikołaja Kopernika¹. Zachowała się także prośba z 1971 r. o przekazywanie przez drukarnię uniwersytecką (później także Wydawnictwo Uniwersyteckie) wszystkich druków na temat UMK². Pierwszą pozycją odnotowaną w 1973 r. w inwentarzu książkowym był *Katalog inwentarzy archiwalnych*³. Przeglądając wspomniany inwentarz, można zauważyć, że książki pochodzą zarówno z zakupów, darów, jak i wymian. W 1976 r. wystosowano prośbę do Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych (dalej: NDAP) o przesłanie „Archeionu” oraz wykazu pozycji dostępnych do na-

¹ Akta własne Archiwum UMK, sygn. 2001/46.

² Akta własne Archiwum UMK, sygn. 2001/46.

³ *Katalog inwentarzy archiwalnych*, oprac. M. Pestkowska i H. Stebelska, Warszawa 1971, ss. 668.

bycia w wydawnictwie NDAP⁴. Rok później Bibliotekę Główną UMK poproszono o przekazanie dubletów czasopism archiwalnych⁵. Sprawozdania za poszczególne lata ukazują także dane dotyczące pozyskiwania publikacji⁶. Do chwili obecnej Archiwum UMK, prowadząc własną bibliotekę podręczną, stara się poszerzać jej zbiór, tak aby mógł służyć zarówno pracownikom Archiwum, jak i użytkownikom pracowni naukowej.

W końcu 2011 r. rozpoczęto skontrum księgozbioru podręcznej biblioteki w Archiwum. Efektem tych prac było ustalenie brakujących publikacji, które uznano za materiały zagubione, a także sporządzenie list książek określonych jako nieprzydatne w bibliotece podręcznej Archiwum. Zbędne publikacje dotyczyły głównie zagadnień ekonomicznych, prawnych, administracyjnych, przyrodniczych, matematycznych itp. Niestety, nie ustalono pochodzenia książek z wyżej wymienionych zagadnień. Przepuszczalnie zostały wyłączone ze spuścizn, bądź uzyskane w formie daru. Ponadto z księgozbioru wyłączono także dublety książek pozostających na półkach biblioteki. Skontrum zostało zakończone w lipcu 2013 r. Wyłączone książki, łącznie około 1200 pozycji, przekazano do zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej UMK. Jednocześnie uzupełniono księgę ubytków, która na dzień 6 listopada 2013 r. zawiera 387 pozycji. Różnica pomiędzy liczbą oddanych publikacji a uzupełnioną księgą ubytków wynika z tego, że pozostałe pozycje najczęściej nie miały numeru inwentarzowego.

W bibliotece podręcznej archiwum pozostawiono tylko literaturę dotyczącą: archiwistyki, kancelarii i biurowości, monografii historycznych, ze szczególnym ukierunkowaniem na historię Polski, Torunia oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, a także publikacje dotyczące szkolnictwa wyższego. Po zakończeniu prac inwentaryzacyjnych, pracownicy Archiwum UMK przystąpili do uporządkowania biblioteki podręcznej Archiwum. Cały księgozbiór został podzielony na X działów:

- I. Archiwistyka,
- II. Pomoce archiwalne (katalogi, inwentarza, informatory, sumariusze i spisy),
- III. Czasopisma archiwalne,
- IV. Monografie o Uniwersytecie Mikołaja Kopernika (ogólne, wydziały i jednostki, stowarzyszenia, materiały wspomnieniowe pracowników i o pracownikach),
- V. Monografie o innych uczelniach wyższych (poszczególne uniwersytety),
- VI. Monografie o Toruniu,
- VII. Bibliografie,
- VIII. Słowniki i encyklopedie,
- IX. Przepisy archiwalne,
- X. Inne.

W ramach każdego działu zastosowano układ alfabetyczny według autora lub w przypadku publikacji zbiorowych według tytułu. Kolejnymi przeprowadzonymi pracami było uzupełnienie inwentarza książkowego o brakujące pozycje i nadanie im sygnatury ciągłej w ramach poszczególnych działów. Aby biblioteka służyła nie tylko pracownikom i użytkownikom Archiwum UMK, lecz także szer-

⁴ Akta własne Archiwum UMK, sygn. 2001/46.

⁵ Akta własne Archiwum UMK, sygn. 2001/46.

⁶ Akta własne Archiwum UMK, sygn. 2001/46, sygn. 2002/1.

szemu gronu zainteresowanych czytelników daną problematyką, uporządkowany księgozbiór podręczny został skatalogowany w systemie Horizon i jest dostępny w komputerowym katalogu Biblioteki Uniwersyteckiej UMK⁷. W pracach tych, oprócz pracowników Archiwum, uczestniczyła również praktykantka Weronika Korga, studentka Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Wydziału Nauk Historycznych UMK. Księgozbiór udostępniany jest wyłącznie na miejscu w Pracowni naukowej Archiwum UMK przy ul. Mickiewicza 2/4, od poniedziałku do piątku od godz. 9.00 do 14.00. Na miejscu można także zamówić kserokopię każdej publikacji według cennika archiwum⁸. Na dzień 31 grudnia 2013 r. księgozbiór biblioteki podręcznej Archiwum liczył ponad 1800 pozycji książkowych. Obecnie Archiwum UMK ze względu na brak miejsca stara się pozyskiwać do biblioteki tylko publikacje niezbędne dla korzystających.

⁷ Katalog elektroniczny Biblioteki Uniwersyteckiej UMK [online], [dostęp 28 VI 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://opac.bu.umk.pl/webpac-bin/B_horizonPL/wgbroker.exe?new+-access+top.

⁸ Zob. załącznik nr 7 do Zarządzenia Rektora UMK nr 75 z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie udostępniania i korzystania z zasobu Archiwum UMK, [online], [dostęp 30 IV 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://archiwum.umk.pl/zasob/regulamin/Z_Rektora_75_2012.pdf.